

Hur gemenskapslagstiftningen skyddar mot diskriminering på grund av sexuell läggning

*All diskriminering på grund av bland annat kön [...] eller sexuell läggning ska vara förbjuden.
Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (artikel 21).*

Artikel 13 i EG-fördraget ger EU befogenhet att införa lagstiftning för att bekämpa diskriminering på grund av sexuell läggning. I nuläget har EU enbart infört lagstiftning för bekämpning av diskriminering på grund av sexuell läggning på arbetslivsområdet. Enligt **direktivet om likabehandling i arbetslivet** är diskriminering vid tillgång till och villkor för anställning och egenföretagande, yrkesutbildning samt rådgivning om och medlemskap i arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer förbjuden. Detta gäller för både den privata och den offentliga sektorn. Medlemsstaterna hade till slutet av 2003 på sig att genomföra direktivet.

Arton medlemsstater har beslutat att gå längre än vad som krävs enligt gemenskapslagstiftningen och utvidga skyddet till andra områden än arbetslivet. Detta ger homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT-personer) skydd på flera sociala områden, som t.ex. utbildning, socialt skydd, social trygghet och hälso- och sjukvård samt tillgång till varor och tjänster, inklusive bostäder. Personer som tillhör rasminoriteter eller etniska minoriteter har redan tillgång till detta utvidgade skydd inom ramen för direktivet om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (2000/43/EG).

Rättsligt skydd i EU-medlemsstaterna

I åtta medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Tyskland, Spanien, Österrike, Rumänien, Slovenien och Slovakien) täcker lagstiftningen mot diskriminering på grund av sexuell läggning inte bara arbetslivet utan också alla ytterligare områden som specificeras i direktivet om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung.

I tio medlemsstater (Tjeckien, Irland, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Nederländerna, Finland, Sverige och Förenade kungariket) har lagstiftning mot diskriminering delvis utvidgats till att täcka andra områden än arbetslivet.

I nio medlemsstater (Danmark, Estland, Grekland, Frankrike, Italien, Cypern, Malta och Polen) täcker lagstiftningen mot diskriminering enbart de områden som nämns i direktivet om likabehandling i arbetslivet. Estland, Frankrike, Grekland och Polen diskuterar i nuläget en utvidgning av lagstiftningen.

Trots detta rättsliga skydd väljer HBT-personer ofta att inte avslöja sin sexuella läggning eller identitet på arbetsplatsen, på grund av att de är rädda för negativa följder. De som är öppna med sin sexualitet ställs ofta utanför sociala aktiviteter, drabbas av fysiska och verbala trakasserier och får sämre anställbarhet. Också på andra områden, som t.ex. utbildning och hälso- och sjukvård, utsätts HBT-personer för diskriminering. Mobbning och skällsord i skolan leder ofta till högre bortfall bland HBT-personer, och i de flesta skolor saknas en konkret plan för att hantera fördomar. Inom hälso- och sjukvården kan HBT-personer råka ut för en fördomsfull inställning från personalens sida, vilket kan avskräcka dem från att söka medicinsk rådgivning.

Jämställdhetsorgan

Nationella jämställdhetsorgan främjar likabehandling, utför undersökningar om diskriminering och erbjuder offer rådgivning. I gemenskapslagstiftningen åläggs medlemsstaterna enbart att upprätta jämställdhetsorgan på områdena för diskriminering på grund av ras eller kön. Enligt direktivet om likabehandling i arbetslivet krävs inte att sådana organ upprättas när det gäller andra diskrimineringsgrunder, inte heller sexuell läggning. Många medlemsstater har dock gått längre för att få till stånd ett bättre skydd för HBT-personer än vad som krävs enligt gemenskapslagstiftningen.

Arton medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Tyskland, Grekland, Frankrike, Irland, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Nederländerna, Österrike, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Sverige och Förenade kungariket) har upprättat ett enda jämställdhetsorgan som hanterar alla diskrimineringsgrunder. I Sverige fanns tidigare en särskild ombudsorganisation (HomO) som hanterade diskriminering på grund av sexuell läggning, och den har visat sig vara mycket framgångsrik när det gäller att vinna tillit hos de personer som fallit offer för homofobi. För närvarande är Sverige och Danmark också på väg att upprätta ett enda jämställdhetsorgan som ska hantera alla former av diskriminering.

Nio medlemsstater (Tjeckien, Danmark, Estland, Spanien, Italien, Malta, Polen, Portugal och Finland) har i nuläget inget jämställdhetsorgan som täcker diskriminering på grund av sexuell läggning.

LIKA RÄTT TILL LIKABEHANDLING

Artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna omfattar ett allmänt förbud mot diskriminering på grund av en lång rad orsaker, bland annat sexuell läggning. Det skapar inte en "orsakshierarki" som leder till starkare/svagare skydd mot vissa former av diskriminering. Varje person har lika rätt till likabehandling. Detta innebär att förbudet mot diskriminering på grund av sexuell läggning bör utvidgas till att ge skydd utanför arbetslivsområdet och också omfatta tillgång till varor och tjänster, på samma sätt som när det gäller diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung.

Detta informationsblad baseras på två rapporter: *Homophobia and Discrimination on the grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States - Part 1 Legal Analysis* (Homofobi och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet i EU:s medlemsstater – del 1 Analys av rättsläget), publicerad av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) i juni 2008 och *Homophobia Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States – Part 2 The Social Situation* (Homofobi och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet i EU:s medlemsstater – del 2 Den sociala situationen), publicerad i mars 2009.

Observera att transsexuella, dock ej nödvändigtvis transpersoner i allmänhet, skyddas mot diskriminering på grund av "kön" i arbetslivet inom ramen för gemenskapslagstiftningen. Se den bifogade publikationen "Utmaningar för transpersoner" för en förklaring av transpersoners rättigheter.

Den fullständiga rapporten finns på: <http://fra.europa.eu>.

Alla publikationer från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter kan beställas kostnadsfritt via byråns webbplats.

Om det finns några frågor om denna översättning så titta i den engelska versionen som är originalet och den officiella versionen av dokumentet.